خبر

«تا نیایش» به سوگ نشست

شبکه تهران به‌مناسبت فرارسیدن ایام سوگواری شهادت حضرت فاطمه زهرا(س) ویژه‌برنامه‌های مختلفی را برای مخاطبان این شبکه تهیه و تدارک دیده است. از جمله برنامه «تا نیایش» که به تهیه‌کنندگی محمد جوادی‌نژاد و اجرای امیرحسین سپهری پنجشنبه ۲۴ آبان حوالی ساعت ۱۲ به‌مناسبت شهادت حضرت فاطمه‌زهرا(س) روی آنتن می‌رود. در این برنامه ظهرگاهی حجت‌الاسلام محسن عرفاتی، کارشناس مذهبی به تبیین موضوع محبت و مهربانی از نگاه دین اسلام می‌پردازد و در ادامه مرتضی رحیمی، مداح و ذاکر اهل‌بیت(ع) با نوای گرم خود برای مخاطبان مداحی می‌کند. این برنامه ظهرگاهی به مدت ۸۰ دقیقه از قاب شبکه پایتخت تقدیم نگاه مخاطبان می‌شود. ویژه‌برنامه تانیایش در شب شهادت حضرت فاطمه‌زهرا(س) پنجشنبه‌شب باعنوان بانوی مهربانی از حرم مطهر حضرت معصومه(س) شهر مقدس قم به‌صورت زنده حوالی ساعت ۲۰ روی آنتن شبکه تهران می‌رود. این ویژه‌برنامه به تهیه‌کنندگی علیرضا هنرمند و اجرای سیدرضا نواب به تبیین کرامت و مهربانی حضرت زهرا(س) می‌پردازد و حجت‌الاسلام محمدحاج ابوالقاسم دولابی پیرامون موضوع فوق برای مخاطبان گفت‌وگو می‌کند و سیدمحسن بنی‌فاطمی، ذاکر اهل‌بیت(ع) برای مخاطبان و عزاداران فاطمی مداحی و نوحه‌سرایی می‌کند.

ماجرای آوای آزادگی بلوچ

مستندی درباره مبارزات یک بانوی ایرانی علیه استعمارگران انگلیس امروز پخش می‌شود

رسول شمالی
ورزنده
گروه رسانه

فیلم مستند «می‌مات» روایت قصه بانوی بلوچ در میدان مبارزه علیه استعمارگران انگلیس است. داستان «گل‌بی‌بی»، زن آزادیخواه بلوچستان که در مقابل تعرضی که از سوی نیروهای استعماری بریتانیا به خاک کشورمان می‌شود با صلابت ایستادگی می‌کند. برای تولید این مستند، تحقیقات گسترده‌ای انجام شد، هم در تحقیقات وسیع میدانی در منطقه بلوچستان و هم در صحبت با طایفه‌های مختلف و مردم منطقه بلوچستان تا واقعیت‌ها به‌صورت ملموس برای مخاطبان روایت شود. عوامل ساخت مستند می‌مات با بهره‌گیری از منابع آرشیوی، اسناد تاریخی و کتاب‌های مختلف که در این مورد نگاشته شده بود توانستند به قصه‌ای مستند و جذاب برسند که در واقع راوی واقعیت‌های این بانوی مبارز بلوچ شد. مستند می‌مات همچنین تلاش می‌کند فرهنگ غنی و تاریخ پرفرازونشیب منطقه بلوچستان را با همه چالش‌ها و اتفاقاتی که در آن منطقه شکل گرفته به تصویر بکشد. این اثر محصول سازمان هنری رسانه‌ای اوج است که در جشنواره سینماحقیقت سال گذشته به‌عنوان اثر برتر مورد تقدیر قرار گرفت. درباره این مستند که امروز ساعت ۱۷:۳۰ از شبکه دو سیما پخش می‌شود با مصطفی شوقی، تهیه‌کننده و همچنین محمدعلی رخشانی صابر، کارگردان گفت‌وگو کردیم.

ماجرای گل‌بی‌بی

می‌مات از درون یک قصه معاصر در منطقه سرحد بلوچستان شکل گرفته است. مصطفی شوقی، تهیه‌کننده در گفت‌وگو با خبرنگار جام‌جم بیان می‌کند: داستان مستند می‌مات درباره گل‌بی‌بی، زن مبارز بلوچی است که در مقابل انگلیسی‌ها به‌خاطر تعرضی که به سرزمین ایران شده بود، ایستاد و مقابله با بریتانیا را رقم زد. ماجرا در ابتدا قصه یک‌خطی بود. وقتی با این ماجرا مواجه شدم با آقای محمدعلی رخشانی صابر، فیلمساز بسیار خوب بلوچ تماس گرفتم، چراکه او شخصیت فیلم را می‌شناخت و تا حدودی با آن آشنا بود. می‌توانم بگویم که این مستند را رخشانی پرداخته است به این معنی که از درون یک قصه یک‌خطی یک مستند بلند را با تحقیقات میدانی گسترده و صحبت با مردم سرحد بلوچستان و بزرگان طوایف که داشت، این اثر را تولید کرده است.

وی می‌افزاید: می‌مات اثر درخشانی است که در کنار تم مستندگونه‌اش نگاهی هم به فرهنگ بسیار غنی مردم بلوچستان دارد. هم یک مستند تاریخی است و هم یک مستند مردم‌نگارانه و هم اثری است که ریشه‌های فرهنگی مردم منطقه بلوچستان را بیان می‌کند.

یک مستند قصه‌گو

تهیه‌کننده مستند می‌مات همچنین با اشاره به کیفیت بالای کارهای گرافیکی، فرمی و بازسازی این اثر می‌گوید: کارگردان، این مستند را از درون معدن غنی تاریخ ایران استخراج کرده که مثل یک الماس می‌درخشد. ما مدیون این فیلمساز بلوچ هستیم و غیر از او که خود برخاسته از آن بوم و بر است، دیگری نمی‌توانست این اثر را اینچنین به نتیجه برساند. این فیلم از نظر فرمی و داستانی یک مستند قصه‌گو، پرماجرا و با چالش‌های فراوان است. در واقع رخشانی توانست یک غبارزدایی از این قصه کمتر شنیده شده برای عموم در مستند می‌مات داشته باشد. عنوان می‌مات هم انتخاب نهایی این فیلمساز بلوچ بود که برگرفته از مفهوم مادر است. گل‌بی‌بی در کنار این‌که یک زن قهرمان، دلیر، شجاع و مبارز بلوچ بوده یک زن و مادر هم بوده است و به همین منظور این عنوان برای مستند انتخاب شد.

وی ادامه می‌دهد: برای تولید این مستند با سختی‌های فراوانی روبه‌رو بودیم و تلاش زیادی داشتیم که این اثر در هر شرایطی ساخته شود. یک بخشی از آن برمی‌گردد به مسائل امنیتی استان سیستان‌وبلوچستان که باعث شد کار تولید را دیر آغاز کنیم.

شوقی افزود: اوج و خانه مستند براساس ماموریتی که برای ساخت آثاری درباره اقوام و فرهنگ‌های ایرانی دارند، تاکنون آثار زیادی را در این خصوص تولید کرده‌اند. مستندسازان خانه مستند، دغدغه انعکاس تنوع فرهنگی ایران‌زمین را دارند. مسأله ایران شاید مهم‌ترین شاخصه خانه مستند و اوج باشد.

این تهیه‌کننده بیان می‌کند: مستند می‌مات سال گذشته در جشنواره سینماحقیقت حضور داشت و توانست بازتاب خوبی را در میان مستندسازان و مخاطبان خود داشته باشد و همچنین قرار است که در این هفته روز پنجشنبه هم از شبکه دوم سیما پخش شود و از طرفی یک برنامه ویژه‌ای هم برای پخش این مستند در استان سیستان‌وبلوچستان داریم که برای مردم آن منطقه اکران خواهد شد.

> **شوقی: مستند «می‌مات» سال گذشته در جشنواره سینماحقیقت حضور داشت و توانست بازتاب خوبی را در میان مستندسازان و مخاطبان خود داشته باشد**

تحقیقات وسیع برای تولید اثر

به گفته تهیه‌کننده، رخشانی تحقیق میدانی عمیق و گسترده‌ای را در منطقه سرحد بلوچستان با توجه به این‌که خودش بومی آن منطقه بوده تلاش فراوانی را در مسیر تحقیق و پژوهش این مستند انجام داد. وی ادامه می‌دهد: در کنار تاریخ و ادبیات شفاهی که سینه به سینه و از نسل به نسل بعد انتقال پیدا کرده، نکته بسیار مهمی که در جریان تحقیق به آن رسیدیم و خیلی برای ما اهمیت داشت، این بود که در ادبیات شفاهی مردم منطقه، گل‌بی‌بی جایگاه ویژه‌ای دارد. به نوعی می‌توانیم بگوییم که مثل خیلی از قهرمانان قومی و منطقه‌ای ایران گل‌بی‌بی لالایی کودکان و نجوای آهنگین مردم است. مثلا در منطقه لرستان، شهید علیمردان خان در ادبیات مردم جایگاه ویژه‌ای دارد و سروده‌های بسیار زیادی در موردش گفته شده است؛ گل‌بی‌بی هم همین‌گونه است. شعر و موسیقی محلی، همراه با آهنگ و ترانه‌های محلی در مورد گل‌بی‌بی سروده شده که این موارد در این فیلم مستند به تصویر کشیده شده است. در همین راستا کارگردان این مستند با هنرمندی‌اش توانسته جایگاه گل‌بی‌بی را از سطح تاریخ شفاهی و ادبیات منطقه بلوچستان ارتقا داده و تبدیل به یک اثر ملی کند. می‌توانم اذعان کنم می‌مات یکی از مستندهای مهم ساخته شده در ۱۰ سال اخیر است. دلیل این امر هم نوع مستندنگاری سوژه و همچنین فرم بسیاری خوبی است که دارد.

به عنوان تهیه‌کننده مستند می‌مات احساس و حال بسیار خوبی از ساخت این اثر فاخر تاریخی دارم. البته علاوه بر هنر و سلیقه بسیار خوب، آقای رخشانی به‌عنوان کارگردان که غنای بسیار بالایی به این اثر داده، می‌توانم بگویم که ما یک شخصیت غنی‌شده از گل‌بی‌بی در این مستند مشاهده می‌کنیم که از درون غبار تاریخ بیرون می‌آید. همچنین در مستند می‌مات به نقش دولت استعمارگر بریتانیا در تعیین و تغییر مرزهای جغرافیایی و سلطه‌گری‌اش هم پرداخته شده است. شوقی خاطرنشان می‌کند: این مستند در واقع تصویرگر نقش استعمارگر بریتانیا در برهم‌زدن جغرافیای منطقه و در اتفاقات مختلفی بوده که در ۲۰۰ تا ۲۵۰ سال گذشته در منطقه بلوچستان رخ داده است.

می‌مات، مادر وطن

همان‌طور که اشاره شد می‌مات در زبان بلوچی به معنی مادر است. رخشانی صابر، کارگردان اثر با بیان این نکته ادامه می‌دهد: این کلمه برگرفته از گویش اصیل بلوچی و مادر همه ما تلقی می‌شود؛ به نوعی مادر وطن می‌شود. باور مردم بلوچ این است که وطن، مادر همه ماست و شخصیت گل‌بی‌بی کسی که قهرمان این حماسه است به عنوان وطن و مادر همه محسوب می‌شود.

سوژه از طرف تهیه‌کننده پیشنهاد شد و من تحقیقات آن را انجام دادم و طبق راستی‌آزمایی که در منطقه بلوچستان انجام شد به وجود چنین شخصیتی پی بردیم و اطلاعات بسیار خوبی در مورد او بود که ایده و طرح اولیه تولید مستند می‌مات براساس چنین شخصیت مبارزی رقم خورد.

وی در همین رابطه می‌افزاید: شخصیت گل‌بی‌بی، قصه یک بانوی سلحشور بلوچ به نام گل‌بی‌بی است که در تحقیقات میدانی و تاریخ شفاهی بلوچ توانستیم در مورد او و زندگی‌اش بیشتر بدانیم و منابع و اطلاعات خوبی جمع‌آوری کنیم که منجر به نوشتن طرح اولیه این مستند تاریخی و سپس پیش تولید و تولید آن شد.

منطقه خاش و پشت‌کوه، لوکیشن‌های اصلی

لوکیشن‌های مستند می‌مات در ایرانشهر و بخش عمده آن در خاش و منطقه پشت‌کوه است. کارگردان می‌گوید: در همان مناطقی که اتفاقات تاریخی آن زمان رخ داده بود فیلمبرداری شد. این مستند شامل روایت تاریخی دانای کل و همچنین روایت به زبان بلوچی گل‌بی‌بی است. همچنین بخش‌هایی هم با کمک هوش مصنوعی از زبان ژنرال دایر انگلیسی روایت می‌شود که با موسیقی محلی و حماسی نیز که موسوم به لیکو است، کار تولید این اثر را به پیش بردیم. همچنین فیلمبرداری این مستند در دو مرحله ۱۰ روزه و دو هفته‌ای انجام شد اما مراحل پس تولید به دلیل حجم نقاشی‌هایی که قرار بود انیمیشن شود بسیار طولانی و طاقت‌فرسا شد و در نهایت تدوین کار پس از هشت ماه به پایان رسید.

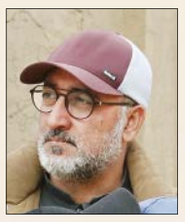

وی ادامه می‌دهد: در مسیر تولید مستند می‌مات اگرچه مجوزهای لازم تصویربرداری هوایی با نامه‌نگاری‌ها و هماهنگی‌هایی که توسط خانه مستند با نیروی انتظامی انجام شد، صورت پذیرفت و همکاری‌های خوبی را نیروی انتظامی به‌عمل آورد اما هیچ ارگان دولتی در استان سیستان‌وبلوچستان از نظر لجستیکی و دیگر مسائل کمکی به ما نکردند. ما با کمک مردمان بومی و روستایی منطقه که بسیار در محرومیت و سختی هستند مراحل تولید این مستند را پشت سر گذاشته و به پایان رساندیم. جا دارد در اینجا از تک‌تک مردمان خوب در ایرانشهر و خاش تشکر کنم. کارگردان می‌مات همچنین خاطرنشان می‌کند: این مستند تاکنون در دو بخش جشنواره حقیقت در سال ۱۴۰۲ حضور داشت و نیز جایزه بخش پژوهش را در بخش مستند در جشنواره بین‌المللی کوثر از آن خود کرد.

درنگ

از تحقیق تا دوربین

رخشانی صابر، کارگردان می‌مات با بیان این‌که تحقیق و پژوهش این مستند در دو مرحله علمی، مقاله و کتاب صورت گرفت، اظهار می‌کند: عمده تحقیق از کتاب ژنرال دایر، کتاب‌ها و مقالات تاریخی در مورد استعمار انگلیس و تاریخ منطقه بلوچستان شکل گرفت و جمع‌آوری و جمع‌بندی شد. سپس با تحقیقات میدانی و راستی‌آزمایی و تطبیق واقعیت و طبق نزدیک‌ترین استنادهای میدانی و علمی، فیلمنامه نوشته شد تا با استفاده از تاریخ شفاهی منطقه و موسیقی و نیز افراد باقی‌مانده از نسل گل‌بی‌بی و نوادگان و کسانی که در قید حیات هستند و همچنین توجه به جغرافیای منطقه و لوکیشن‌های موجود، این حماسه فیلمبرداری و به یک اثر فاخر تبدیل شد.

ویژه

صدای شنیدنی کتاب

خواندن یا حتی شنیدن کتاب‌های خوب، یکی از مهم‌ترین ابزارهایی است که انسان را به کمال می‌رساند و در این بین رادیو چه در انتخاب کتاب و معرفی و چه روایت آن نقش بسزایی را ایفا می‌کند. به بهانه فرارسیدن روز کتاب، کتابخوانی و کتابدار با برنامه‌سازان شبکه‌های مختلف رادیو که برنامه‌هایی با محوریت کتاب و کتابخوانی دارند، گفت‌وگو کرده‌ایم.

سعید مبشری، تهیه‌کننده برنامه «تالار آیینه» که از رادیو ایران پخش می‌شود، در این‌باره می‌گوید: این برنامه از سال ۱۳۹۵ با رویکرد معرفی کتاب و در حوزه ادبیات داستانی و متون ادبی، شعر و نثر روی آنتن می‌رود. ابتدا به کمک مجری کارشناس برنامه شهاب شهرزاد، کتاب‌ها انتخاب و سپس خلاصه‌نویسی می‌شود. ما از هیچ منبعی برای خلاصه کردن کتاب استفاده نمی‌کنیم، بنابراین در انتخاب وسواس به خرج می‌دهیم. ضمن این‌که کتاب‌هایی انتخاب می‌شود که میان اهالی ادبیات و هنر چشمگیر باشد، مخاطبان را به کتاب خواندن ترغیب می‌کنیم و مهم‌ترین بخش کتاب روایت می‌شود.

یلدا احتشامی، تهیه‌کننده روزهای دوشنبه برنامه «کتاب فرهنگ» که ساعت ۱۸ از رادیو فرهنگ پخش می‌شود، با بیان این‌که برنامه روزهای دوشنبه به یک مجله کتاب‌شناسی اختصاص یافته، عنوان می‌کند: برنامه کتاب فرهنگ هر روز با یک موضوع و با یک تهیه‌کننده مجزا پخش می‌شود. دوشنبه‌ها به موضوع کودک و نوجوان می‌پردازیم. این برنامه در حوزه کتاب‌شناسی و کتابخوانی در قالب مجله است که با بخش‌های مختلف، روی آنتن می‌رود. یکی از نکات قابل توجه برنامه کتاب فرهنگ این است که دوشنبه‌ها توسط خود کودکان و نوجوانان اجرا می‌شود.

مژگان فرزین، تهیه‌کننده برنامه «شیرین بیان» از رادیو صبا با بیان این‌که مجموعه‌های طنز منتشر شده از نویسنده‌های قدیمی، جدید و گمنام در این برنامه خوانده می‌شود، عنوان می‌کند: در برنامه شیرین بیان علاوه بر خوانش مجموعه‌های طنز، بخشی در ادبیات تدارک دیده‌شده که شامل حکایت‌هاست و آموزش هم به همراه دارد. درواقع هم متن امروزی و هم از متن ادبی کهن بهره می‌بریم. ما در این برنامه می‌کوشیم طنزهای فاخر را انتخاب کنیم، از طنزهای اجتماعی گرفته تا طنزهای سیاسی و خانوادگی. چون زمان پخش این برنامه کوتاه است، تلاش می‌کنیم طنزها مردمی باشد و مخاطب بتواند با آن ارتباط برقرار کند.

فرشاد آذرنیا، تهیه‌کننده برنامه «زورق خیال» با اشاره به این‌که در این برنامه کتاب‌های تاثیرگذار ادبیات ایران و جهان انتخاب می‌شود، می‌گوید: در این برنامه تلاش می‌کنیم کتاب‌هایی که تاثیر بیشتری در زمان خودش داشته، تغییراتی در شنونده ایجاد کرده و خیلی سر و صدا کرده را انتخاب کنیم. ایوب آقاخانی ضمن این‌که کتاب‌ها را می‌خواند، آنهایی را که به‌تازگی منتشر شده، خودش ترجمه می‌کند. این برنامه بامداد هر شب ساعت ۲۴ پخش می‌شود. پایگاه کتاب گویای ایران صدا، قدیمی‌ترین پلتفرم اینترنتی تولید و انتشار کتاب گویای کشور است که با هدف گسترش فرهنگ کتابخوانی و تسهیل مطالعه برای مخاطبان فارسی‌زبان جهان اقدام به تولید و انتشار کتاب‌های صوتی در وبسایت و اپلیکیشن ایران‌صدا می‌کند. این پایگاه هم‌اکنون به عنوان بزرگ‌ترین سرویس کتاب صوتی کشور در دسترس علاقه‌مندان است و آنها می‌توانند به صورت پخش آنلاین یا به صورت دریافت رایگان، کتاب‌های مورد علاقه خود را بشنوند. در این پایگاه بیش از ۷۰۰۰ عنوان کتاب از ناشران داخلی و کتاب‌های ادبیات کهن منتشر شده که روزانه ۳۳۰۰ نفر مراجعه‌کننده و دانلود دارد.

متن کامل

زاویه

ناگفته‌های «طهران بیروت» از جنگ لبنان

سیدمحمدعلی صدری‌نیا، کارگردان مستند «طهران بیروت» درخصوص این مستند توضیح داد: چند روز بعد از شهادت سیدحسن نصرا... ما به لبنان رسیدیم. فضای این کشور به لحاظ اجتماعی؛ فضای سنگینی بود. چند روزی می‌شد که اسرائیل وارد مرحله تازه‌ای از جنگ شده بود و متاسفانه حتی در افکار عمومی کشور خود ما هم تصویر درستی از این اتفاقات وجود نداشت. در واقع تصویر کاملی نسبت به ابعاد این جنگ، میزان درگیری، اقدامات حزب‌ا...، فضای جبهه مقاومت و حتی آوارگان جنگی وجود نداشت.

وی با اشاره به این‌که فضای خبری تنها به مسائل به‌خصوص بسنده می‌کند، عنوان کرد: به عنوان مثال در آن روزها می‌شنیدیم که ضاحیه بمباران می‌شود اما روایتی از بمباران نداشتیم و اساسا مردم سؤال داشتند که این ضاحیه اصلا کجاست! یا بعد از بمباران برای مردم لبنان و بیروت چه اتفاقی رخ داده است! ما سعی کردیم با روایت‌های مجموعه مستند طهران بیروت سراغ بیان نرمی از حوادث و اتفاقات برویم که از آن روزها تا روزهای بعدی در جنگ لبنان می‌گذشت.

آنتن

«خطوط ناموزون» به شبکه نمایش رسید

فیلم «خطوط ناموزون»، متناسب‌سازی‌شده برای روشندلان و ناشنوایان، برای نخستین‌بار امشب ۲۴ آبان روی آنتن شبکه نمایش سیما می‌رود. شبکه نمایش در باکس آخر شب خود فیلم‌های جدید را روی آنتن می‌برد و این هفته هم با پخش خطوط ناموزون از سینمای اسپانیا، میزبان بینندگان خواهد بود. این فیلم برای روشندلان و ناشنوایان متناسب‌سازی شده و ساعت ۲۳ روی آنتن می‌رود. باربارا لنی، ادوارد فرناندز، لورتو مائولون، خاویر بلتران، پابلو درکی، ساموئل سولر، فدریکو آگوادو، آدلفا کالوو، آنتونیو بوئیل و دفنیس بالدوز در این فیلم ایفای نقش کرده‌اند. در خلاصه این فیلم سینمایی آمده است: یک کارآگاه خصوصی به‌نام آلیس با هدف جمع‌آوری شواهد برای پرونده مرگ یک بیمار در شرایطی مبهم، به یک بیمارستان روانی رفته و تظاهر به پارانویا می‌کند، اما واقعیتی که آلیس در زمان حضورش در این بیمارستان روانی با آن روبه‌رو می‌شود، فراتر از انتظاراتش است و سلامت عقل او را زیر سؤال می‌برد. فیلم سینمایی خطوط ناموزون به کارگردانی و نویسندگی داستان و فیلمنامه اوریول پائولو، در سپتامبر ۲۰۲۲ اکران جهانی شد و در مجموع توانست فروش ۱۰ میلیون دلاری را تجربه کند.

خاطرات کاغذی

میونل، قوی‌ترین گربه دنیا

مریم فلاح: یک گربه خانگی نارنجی‌رنگ به نام «میونل» متعلق به زوجی مسن به نام آقا و خانم ناتمگ و نوه‌شان ایگی بود. این گربه اگرچه خودش را دانای‌کل می‌دانست اما اغلب کارهای عجیب و غریبی انجام می‌داد. بعضی وقت‌ها هم موجودی دست‌وپاچلفتی می‌شد و بی‌دلیل و بهانه دست به شیطنت می‌زد. آن‌وقت بود که حسابی دردسرساز می‌شد. در یکی از قسمت‌ها می‌دیدیم که سروصدای ناشی از ساخت‌وسازهای ساختمانی مزاحم خوابش شد. گربه لجباز در تلافی اوقات‌تلخی‌اش هیولاوار یک‌تنه ساخت‌وسازها را تخریب کرد و تمام ابزار ساختمان‌سازی کارگران را پنهان کرد و... اگرچه حال و هوای نوار ماجراها و شخصیت میونل با نام اصلی «هیتکلیف» شباهت‌هایی با «گارفیلد» مشهور داشت اما خلق این گربه نارنجی‌پوش پنج سال قبل از اولین نوار گارفیلد منتشر شد.

کیوآرکد را اسکن کنید